

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Leksdal skyte- og øvingsfelt

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 13.12.2018, med tilleggsinformasjon i brev av 17.09.2019, samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 10. Denne tillatelsen erstatter følgende tillatelser: Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Leksdal skyte- og øvingsfelt i Stjørdal kommune, datert 12.05.2006. Tillatelsen gjelder fra dd.

Forsvarsbygg forvalter Forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg på vegne av Forsvarsdepartementet, og har og fått ansvar for å forvalte skyte- og øvingsfeltene (SØF). Forsvaret og ev andre leietakere av skyte- og øvingsfeltet, har gjennom sin bruk og drift av feltet ansvar for å følge de krav som er satt i denne tillatelsen. Forsvarsbygg må på forhånd avklare med Statsforvalteren dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer som kan ha vesentlig miljømessig betydning og som ikke er i samsvar med opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal Forsvarsbygg sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Bedrift	Forsvarsbygg
Beliggenhet/gateadresse	Grev Wedels plass 5, 0105 Oslo
Postadresse	Postboks 405 Sentrum, 0103 Oslo
Kommune og fylke	Stjørdal kommune, Trøndelag fylke
Org. nummer (bedrift)	975950662
Lokalisering	UTM sone Øst nord
Gårds- og bruksnummer	190/8
NACE-kode og bransje	84.220 Forsvar

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer	Arkivreferanse	Anleggsnummer
2020.1123.T	2018/1999	5053.0049.01

Tillatelse gitt: 23.11.2020	Endringsnummer:	Sist endret: 28.10.2021
Marit Lorvik (e.f.) seksjonsleder Klima- og miljøavdelingen	Elise Hermo Rusti overingeniør Klima- og miljøavdelingen	
Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift		

En oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever er gitt i oversendelsesbrev fra forurensningsmyndighet dato 23.11.2020, endret i oversendelsesbrev av 18.08.2021.

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse
1	18.08.2021	3.2 6 6.1 6.2 6.4 9.2 10.1	Endret etter klageavgjørelse fra Miljødirektoratet datert 01.07.2021.
2	28.10.2021	6.1 6.2 10.1	Inkludert maksimalt støynivå kveld i tabellen Tabelltekst i tabell 2 Endret overskrift fra undersøkelse av vannforekomst til undersøkelse av resipienter

1 Rammer for virksomheten og unntaksbestemmelser

1.1 Rammer for virksomheten

Tillatelsen omfatter forurensende virksomhet fra militær aktivitet på Forsvarets anlegg i Leksdal skyte- og øvingsfelt (med hensyn til geografiske avgrensninger av områdene vises det til kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner for Stjørdal kommune).

1.2 Unntaksbestemmelser

Når Regjeringen eller Forsvarsledelsen¹ har besluttet styrkeoppbygning med hjemmel i gjeldende Beredskapssystem for Forsvarssektoren, og hvor styrkeoppbygningen nødvendigvis gjør overtredelse av bestemmelsene i denne tillatelsen til forurensende virksomhet kap 6, trer bestemmelsene ut av kraft så lenge beredskapssituasjonen vedvarer. Forurensningsmyndighetene varsles omgående.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Med unntak av våpenleveranser fra luftfartøy, er all luftfart regulert gjennom lov om luftfart og omfattes ikke av denne tillatelsen.

2.2 Plikt til å overholde vilkår satt i tillatelsen

Forsvarsbygg plikter, så langt som mulig, å sørge for å hindre at det oppstår forhold som forårsaker at vilkår gitt i denne tillatelsen brytes, og å iverksette avbøtende tiltak, redusere eller innstille bruken dersom vilkårene brytes.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

Selv om forurensning fra skytefeltet holdes innenfor fastsatte vilkår, skal Forsvarsbygg sammen med bruker av feltet tilstrebe å redusere forurensningen, herunder støy, så langt dette er praktisk mulig. Plikten omfatter også forurensning av komponenter det ikke gjennom vilkår uttrykkelig er satt grenser for.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære forurensningene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktet forurensning skal virksomheten sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr og anlegg som kan ha forurensningsmessig betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter Forsvarsbygg å sørge for iverksetting av de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren. Ved fare for alvorlig forurensning plikter Forsvarsbygg om nødvendig å redusere eller innstille driften.

¹ Fastsett med hjemmel i FOR-2015-04-10-348, jf. LOV-1950-12-15-7-§18 og LOV-1814-05-17-§3

Forsvarsbygg skal så snart som mulig informere forurensningsmyndighet om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 8.4.

2.6 Internkontroll

Forsvarsbygg skal sørge for at det er etablert internkontroll for virksomheten i skyte- og øvingsfeltet, i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at kravene i denne tillatelsen overholdes, i tillegg til forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Forsvarsbygg plikter å sørge for at internkontrollen for virksomheten i skyte- og øvingsfeltet er oppdatert.

Forsvarsbygg plikter å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

3 Utslipp til vann

3.1 Generelt

Akutt forurensning og beredskap er beskrevet under vilkår 8.1 og 8.3.

Virksomheten skal for eksisterende skytebaner tilstrebe en reduksjon av metallutlekking (bly, kobber, antimon og sink) til resipienter gjennom tiltak, bruk, vedlikehold og drift av banene (interne rutiner og prosedyrer).

3.2 Krav til vannkvalitet

For prøvepunkt som representerer avrenning ut av skyte- og øvingsfeltet skal Forsvarsbygg overholde tilstandsklasse II (AA-EQS) for bly (Pb), kobber (Cu) og sink (Zn). Jf. veileder Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota (M-608 | 2016). Videre skal konsentrasjonen av antimon (Sb) på skytefeltgrensen ikke overstige 5,0 µg/l (grenseverdien i drikkevannsforskriften). Forsvarsbygg skal ha oversikt over forurensning i overflatevann i skytefeltet og over hvilke resipienter som mottar forurensning fra de ulike skytebanene, jf. punkt 9.2. Ut fra resultatene skal det vurderes å sette i verk tiltak for å redusere utslippet av tungmetaller.

Utslipp av andre prioriterte miljøgifter (vedlegg 1) som ut ifra en miljømessig vurdering kan ha vesentlig betydning, vil ikke være lovlig i henhold til denne tillatelsen. Tillatelsens pkt. 9 om utslippskontroll og rapportering gjelder også for utslipp av disse stoffene. Statsforvalteren vil på bakgrunn av ny kunnskap kunne fastsette mer presise og eventuelt også strengere grenser.

4 Forurensset grunn

4.1 Generelt

Forsvarsbygg plikter å holde løpende oversikt over eksisterende forurensset grunn innenfor skyte- og øvingsfeltet, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette. Dersom virksomheten har gjort undersøkelser på de aktuelle lokalitetene skal bedriften registrere sine funn i Grunnforurensningsdatabasen. Dersom det ikke er gjort undersøkelser skal området registreres med mistanke om forurensning.

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

4.2 Tiltak i forurensset grunn

Graving, mudring, gjenbruk av forurensede masser eller andre tiltak som kan føre til spredning av forurensning, inkludert tiltak som medfører utskiftning av forurensede masser, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra kommunen³/Statsforvalteren.

Ved graving i forurensset grunn skal det gjennomføres en risikovurdering og risikoreduserende tiltak for å forhindre spredning ved gravingen. Ved gravearbeid i forurensset masse som trenger tillatelse fra kommunen skal tiltaksplan sendes kommunen for godkjenning⁵.

Gravearbeid knyttet til normalt vedlikehold og drift av skyte- og øvingsfelt er tillatt i forurensset grunn uten søknad, forutsatt at arbeidene skjer i henhold til interne rutiner som sikrer at tiltaket ikke medfører nevneverdig forurensning og økt spredning av forurensning under eller etter tiltaket. Ved tiltak som grøfting og/eller utfylling i områdene der det er registrert naturtyper, må det gjøres en kartlegging etter dagens metodikk og vurderes om naturtypene er truet i henhold til gjeldende rødliste.

Forsvarsbygg har tillatelse til å gjenbruke forurensede masser i konstruksjoner internt på skytebanene som et alternativ til nye rene masser, uten søknad. Massene skal fortrinnsvis brukes på samme bane massene ble tatt fra. Alt arbeid skal gjennomføres iht. rutiner og fysiske tiltak som minimaliserer spredning av metaller.

4.3 Mellomlagring av forurensede masser

Mellomlagring av forurensede masser er tillatt innenfor området omfattet av tillatelsen. Det skal være utarbeidet forslag til rutiner og tegninger for hvordan mellomlager skal etableres og driftes. Formålet med mellomlageret er å oppbevare forurensede masser fra skytebanene f. eks. ved utskiftning av massene fra kulefang, i påvente av behandling på stedet eller transport til mottak.

Mellomlagring av forurensede masser skal ikke medføre utslipp til grunn og vann. Mellomlageret skal etableres og bygges opp som beskrevet i Vedlegg 3.

5 Helse- og miljøfarlige stoffer

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten. For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikaliens helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁴

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁵ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

³ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurensset grunn ved bygge- og gravearbeider.

⁴ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

⁵ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

Virksomheten skal sørge for at det gjennomføres en kontinuerlig vurdering på hvorvidt helse- og miljøfarlige stoffer i ammunisjon kan erstattes med mindre farlige stoffer i henhold til substitusjonsplikten.

6 Støy

6.1 Hovedkrav

Forsvarets aktivitet i Leksdal skyte- og øvingsfelt skal tilfredsstillende følgende hovedkriterier for utendørs støy, gitt i tabell 1.

Tabell 1: Utendørs støygrenser for total støybelastning og for aktivitet på natt. Lydnivåene er innfallende lydtryknivå, beregningshøyde 4 meter. Støygrensene gjelder ved nærmeste bebyggelse med støyømfintlig⁶ bruksformål.

Kilde	Ekvivalent støynivå		Maksimalt støynivå kveld/natt (kl. 19-07)	
	Målestørrelse	Nivå	Målestørrelse	Nivå
Lette våpen	L_{Rden}	60 dB	$L_{p,AF,max}$	70 dB
Tunge våpen, detonasjoner			L_{CE}	85 dB
Militære kjøretøy			$L_{p,AF,max}$	70 dB

- For 3 boliger og 7 fritidsboliger tillates overskridelse av hovedkrav for ekvivalentnivå.
- Maksimalt støynivå for natt kan overskrides inntil 10 netter pr. år i perioden 1. september til 30. april.
- Maksimalt støynivå for kveld kan overskrides inntil 50 kvelder fra mandag til fredag per år. Maksimalt 10 kvelder med overskridelser kan legges til perioden 1. mai – 31. august.
- Sprengninger skal kun gjennomføres på dagtid
- Forbud mot bruk av løsammunisjon nærmere bolig enn 100m og på Sætnanhaugen

6.2 Perioder med krav om redusert støy

Det skal ikke foregå aktiviteter som skyting, manøvrering med tunge kjøretøyer og tilsvarende som støyer ut over nivåer i tabell 2 i følgende perioder/dager:

- Helligdager
- Romjula (27-31. desember)
- Påskeuka (fra og med palmesøndag)
- Pinseaften
- 3 uker sammenhengende i perioden 20.6 til 20.8

Helligdager defineres til:

- Søndager
- 1. januar
- Påske (f.o.m. skjærtorsdag t.o.m. 2. påskedag) (det kan arrangeres Trøndersk feltskytesamling på 2. påskedag (sivilt arrangement))
- Kristi himmelfartsdag
- 1. og 2. pinsedag
- 25. og 26. desember

⁶ Bebyggelse med støyømfintlig bruksmål er definert som boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, skoler og barnehager. Skoler og barnehager har ingen nattkrav.

Med redusert støy menes støygrenser for ekvivalentnivå over 30 minutter ($L_{p,Aeq,30\text{ min}}$) som angitt i tabell 2, som skal overholdes for støyømfintlig bruksformål. Høyeste støyinnivå ($L_{p,AF,max}$) skal ikke overstige grensen for ekvivalentnivå med mer enn 10 dB.

Tabell 2: Grenseverdi for høyeste ekvivalente støyinnivå, målt med midlingstid på 30 minutter, i perioder med redusert støy. Maksimalt støyinnivå skal ikke overstige grensene med mer enn 10 dB.

Dag (kl.07.00-19.00)	Kveld (kl.19.00-23.00)	Natt (kl.23.00-07.00)
50	45	45

Det gis unntak fra periode med redusert støy for opptil 13 søndager per år. Unntaket gjelder ikke tiden mellom kl. 11.00 og kl. 13.00. Inntil fire av søndagene kan legges til perioden 1. mai – 31. august. De resterende unntakene skal legges i perioden 1. september – 30. april. På søndager med unntak fra krav om redusert støy gjelder hovedkrav til støy i punkt 6.1.

6.3 Varsling

Det skal etableres rutiner for varsling, samt mottak og håndtering av støyklager. All aktivitet som går inn under unntakene under punkt 6.1 og 6.2 i tillatelsen skal varsles. I tillegg skal alle større øvelser eller unntaksaktivitet varsles. Hvilken periode på sommeren med krav om redusert støy som velges, skal varsles.

7 Avfall

7.1 Generelle krav

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet begrenset mest mulig.

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁷. Avfallsbesitter må, på vanlig måte, avklare om forurensede masser mm er farlig avfall etter avfallsforskriften. Masse fra innskuddsområder i for eksempel kulefang klassifiseres ofte som farlig avfall.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal søkes gjenbrukt, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

Skytefeltet skal ha rutiner for innsamling av tom-hylser og årlig rydding av blindgjengere og metallskrap.

Det er ikke tillatt å brenne avfall med mindre særskilt tillatelse fra Statsforvalteren er gitt. Ammunisjonskomponenter som av sikkerhetsmessige årsaker ikke kan leveres som avfall, eller som skal brukes til opplæring eller øvelse, tillates brent eller destruert. Brenning av krutt skal foregå på en miljømessig forsvarlig måte, og avrenning til resipient skal ikke finne sted.

Masser som skal kjøres til deponi kan mellomlagres i opptil 1 år, se vedlegg 3.

⁷ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

Farlig avfall som lagres i påvente av levering/henting, skal være merket slik at avfallet kan identifiseres, og skal sikres slik at lagringen ikke medfører avrenning til grunnen, overflatevann eller avløpsnett. Lageret skal også være sikret mot avdamping av forurensede stoffer til luft. Lageret skal dessuten være sikret mot adgang for uvedkommende.

Forsvarsbygg skal utarbeide en avfallsplan hvor foranstående krav legges til grunn.

8 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

8.1 Miljørisikoanalyse

Forsvarsbygg skal ha oversikt over potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og ev luft i skytefeltet, og ut fra dette utarbeide en miljørisikoanalyse. Miljørisikoanalysen dokumenterer og omfatter alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne i skyte- og øvingsfeltet eller utenfor. Resultatene er vurdert i forhold til akseptabel miljørisiko. Ved endringer som kan ha betydning for risiko ift akutt forurensning skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Forsvarsbygg skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

Miljørisikovurderingen skal inngå i Forsvarsbyggs dokumenterte internkontroll, jf. pkt. 2.6.

8.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal Forsvarsbygg iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Forsvarsbygg skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

8.3 Etablering av beredskap

Virksomheten skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang per år.

8.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning (forurensning av betydning, som inntreffer plutselig, og som ikke er tillatt etter bestemmelse i eller i medhold av forurensningsloven) eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁸. Forsvarsbygg skal også så snart som mulig underrette forurensningsmyndighet i slike tilfeller.

9 Utslippskontroll og rapportering til Statsforvalteren

9.1 Overholdelse av støyvilkår

For å tilfredsstille hovedkravene til støy gitt i 6, skal Forsvarsbygg holde oversikt over støyende aktiviteter som dimensjonerer utbredelsen av ekvivalentnivået fra skytefeltet, samt antall kvelder og netter som overskrider maksimalnivågrensene.

Antall søndager hvor det forekommer aktivitet som støyer ut over nivåer i tabell 2 skal dokumenteres.

⁸ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Dokumentasjon på overholdelse av støyvilkår skal normalt basere seg på støyberegninger iht. Nordtest metoden⁹, der gjennomført aktivitet sammenlignes med beregningsgrunnlaget til støyberegningene.

Støysonene fra Leksdal SØF overlapper med støysonene fra fylkesvei 705 og fylkesvei 22. Sumstøy må beregnes/måles i neste støyrapport. Kartlegging av støy, og støysoner skal oversendes Stjørdal kommune og Statsforvalteren.

Det må gjøres en kost/nytte kartlegging av tiltak for å redusere støy over grenseverdiene. Frist for å oversende rapport etter kartleggingen settes til 01.04.2024.

9.2 Måleprogram for vann

Forsvarsbygg skal gjennomføre overvåking av utslipp til vann. Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal som et minimum omfatte:

- komponenter som er uttrykkelig regulert gjennom grenseverdier i tillatelsen eller forskrifter
- andre komponenter som er omfattet av rapporteringsplikten i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenkontrollrapportering. Veilederen er lagt ut på www.miljodirektoratet.no.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder. Valgt frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester skal også fremgå av måleprogrammet. Det skal i måleprogrammet inngå en vurdering av hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

Måleprogrammet skal inngå i bedriftens dokumenterte internkontroll og skal holdes oppdatert.

9.3 Kvalitetssikring av målingene

Forsvarsbygg er ansvarlig for at metoder og utførelser er forsvarlig kvalitetssikret bl.a. ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Statsforvalteren kan videre godta at annen metode benyttes dersom særlige hensyn tilsier det.
- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten, dersom slik tjenesteyter finnes.
- delta i sammenlignende laboratorieprøving (SLP) og/eller jevnlig verifisere analyser med et eksternt, akkreditert laboratorium for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier, når bedriften selv analyserer.
- jevnlig verifisere egne målinger med tredjepartskontroll for de parameterne som er regulert gjennom grenseverdier
- jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr

9.4 Rapportering til Statsforvalteren

Forsvarsbygg skal innen 1. mars hvert år rapportere fra foregående år via www.altinn.no.

Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering.

For mellomlageret skal følgende rapporteres:

- mengder masser som er kjørt til lageret
- mengder masser kjørt ut av lageret

⁹ 2002 Nortest method. Shooting ranges. Prediction of noise. NT ACOU 099. 2nd ed.

- sluttdisponering av masser
- dokumentasjon på prøvetaking av masser

10 Miljøovervåking

10.1 Undersøkelse av resipienter

Forsvarsbygg skal undersøke kvalitetselementer i resipienter som kan være direkte eller indirekte påvirket av virksomhetens utslipp eller annen aktivitet innenfor skyte- og øvingsfeltet.

Bedriften skal sende et program for undersøkelsen til forurensningsmyndigheten for eventuelle merknader innen 01.03.2021. Resultatene fra undersøkelsen skal sendes forurensningsmyndigheten innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført.

Data som fremskaffes ved undersøkelsen av vannlokaliteten, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Data leveres på Vannmiljøs importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljøs kodeverk.

11 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til forurensningsmyndighet.

Forurensningsmyndighet kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Forurensningsmyndighet kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift¹⁰. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til forurensningsmyndigheten innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av skyte- og øvingsfeltet skal Forsvarsbygg sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand som defineres av forurensningsmyndighet i hvert tilfelle.

Dersom skyte- og øvingsfeltet ønskes startet på nytt, skal det gis melding til forurensningsmyndighet i god tid før start er planlagt.

12 Tilsyn

Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

Enkelte felt eller anlegg unntas av sikkerhetsmessige grunner.

¹⁰ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1**Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.**

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylder

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbI

4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylisykloheksasiloksan	D6
Dekametylisyklopentasiloksan	D5
Oktametylisyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350

VEDLEGG 2

Definisjoner av støybegreper

L_{den}	A-veiet ekvivalent støy nivå for dag-kveld-natt (day-evening-night) med henholdsvis 5 og 10 dB ekstra tillegg på kveld og natt. Tidspunktene for de ulike periodene er dag: 7-19, kveld: 19-23 og natt: 23-07. L_{den} beregnes som årsmiddelverdi, det vil si gjennomsnittlig støybelastning over et år.
L_{Rden}	A-veiet årsmidlet døgnekvivalentnivå (L_{den}), korrigert for kildetype iht. ISO 1996-1. Korrigerte støy nivåer fra ulike kilder kan sammenliknes og summeres, og grensen kan dermed settes for alle støykilder samlet.
L_{AFmax}	Maksimalt A-veiet lydtryknivå, med tidskonstant fast. Indikator for maksimalnivå fra kjøretøy og lette våpen (opptil 20 mm)
L_{CE}	Maksimalt C-veiet lydtryknivå. Total lydenergi fra enkelthendelser normalisert til ett sekund.

VEDLEGG 3

Krav til plassering av mellomlager

- Det ligger innenfor skytefeltet.
- Det ligger ikke eksponert for annen aktivitet som kan medføre skader (skyting, snøbrøyting, kjøring mm).
- Ikke blir berørt av vann ved flom, eller av annet overvann.
- Det er minst 20 m avstand til grøft, bekk og elv.

Krav til utforming av mellomlager

- Lager for sandige masser (ikke myrjord).
- Underlaget skal være plant og uten skarpe steiner, og om nødvendig må underlaget avrettes med sandige og steinfrie masser
- Lageret må være godt merket for ikke å skades av kjøretøy eller at massene fjernes
- Forurensede masser skal skilles fra stedlige masser med geotekstil (vegduk min klasse 2)
- De forurensede massene skal sikres mot avrenning og utvasking ved tildekking og en lav sandvoll av rene masser rundt rankene.
- De forurensede massene tildekkes med tett og solid presenning som sikres med sandsekker, eller tilsvarende, som ligger stabilt. Presenningen skal dekke den forurensede jorden, og strekke seg minimum 0,5 m utenfor rankene. Brukes flere presenninger skal de legges med minst 1 m overlapp.
- Forsvarsbygg må til enhver tid ha kontroll med hvor mye som er mellomlagret og hvor massene kommer fra.
- Forsvarsbygg må sørge for dokumentert overvåking av mellomlager for å oppdage feil og mangler som kan medføre spredning av forurensning.
- Massene lagres i minst to adskilte fraksjoner; ordinært avfall (lettere forurensede masser), og farlig avfall (sterkt forurensede masser), f.eks. fra kulefang. Farlig avfall kan ikke gjenbrukes på skytebanene. Masser som ikke er klassifisert, behandles som sterkt forurenset.
- Det skal være tilstrekkelig med plass rundt lageret for omlasting til lastebil eller container.
- Volumet avgrenses til 200 m³ (ca. 15 lastebillass) for avfall som skal deponeres, og 500 m³ for masser til gjenbruk/behandling. Ved volum ut over dette skal myndighet varsles. For større volumer skal det lages egen tiltaksplan.
- Masser som skal kjøres til deponi kan mellomlagres i opptil 1 år, og masser som skal gjenbrukes kan mellomlagres i 3 år.
- Det må tas jordanalyser av grunnen under mellomlageret både før og etter tiltak, og laget under må avskaves dersom det skulle vise seg at lagringen har medført kontaminering.